

Samfunnspsykologiens fremvekst

Kommunepsykologi, allmennpsykologi eller samfunnspsykologi: Uansett navn viser tidsskriftet at samfunnspsykologiens historie er lengre enn mange tror og preget av vedvarende og særnorske problemstillinger.

TEKST

Redaksjonen

PUBLISERT 2. oktober 2023

Videre lesning

Du finner utvalgte tekster om «Samfunnspsykologiens fremvekst» [her](#)

1970-tallet

Samfunnspsykologi implementeres i psykologutdanningen ved Universitetet i Bergen (UiB).

I mai 1974 annonseres en ny type stilling: kommunepsykolog, i Odda. Den går til Gunnar Sørbotten, som senere orienterer om de første månedene i jobben. Han beskriver en ny og variert arbeidshverdag: tverrfaglig og -institusjonell; klinisk, men også fore-byggende og helsefremmende; individ-, men også befolkningsrettet, blant barn, ungdom og voksne, og tett på et lokalsamfunn.

Årene etter utgis flere artikler – og et spesialnummer i 1977 med et bidrag fra Turid Vogt Grinde, tidligere leder i Psykologforeningen – som plasserer kommunepsykologen i en større faglig og internasjonal kontekst: samfunnspsykologien.

1980-tallet

Richard Knoff (Foto:
Helsetilsynet)

Det har kommet to kommunepsykologer til. I tidsskriftet forteller begge om sine erfaringer. Den ene, Richard H. Knoff, går til åpen kamp mot foreningens sentralstyre etter avslag om å få praksisen forhåndsgodkjent. Han anklager styret for å forsømme et pålagt ansvar for å støtte opp om avsidesliggende og utradisjonelle psykologstillinger.

I 1988 skriver psykolog Jens E. Skår at det fortsatt er mangel på allmennpsykologiske tjenester og stort gjennomtrekk av kommunepsykologer.

Allmennpsykologi ble opprettet som egen spesialitet i 1989.

1990-tallet

Institutt for samfunnspsykologi etableres ved UiB i 1994 under ledelse av Bjørn Christiansen.

Det blir ikke lettere å holde tungen rett i munnen. Fagutvalget for allmennpsykologi skriver i 1990 om den nye spesialiseringen i allmennpsykologi, vedtatt på Landsmøtet året før. Den har «røtter knyttet til kommunepsykologarbeidet [...] og arbeidet for samfunnspsykologi i Norge», og «tilknytningspunkter til distriktpspsykologens rolle og rettigheter». To år senere endres navnet til spesialisering i samfunnspsykologi.

I 1992 gratuleres Randi Natvig Aas som første til godkjenning av den nye spesialiteten. Hun får den for arbeid i kommunen, om lag et tiår etter Knoffs kamp.

Diskusjonen fortsetter om kjente utfordringer i kommunepsykologien: uklar rolle, få stillinger og stort gjennomtrekk.

2000-tallet

Spesialisering i samfunnspsykologi blir til fordypning i klinisk samfunnspsykologi.

Arne Holte. Foto: Marianne Lind

I et portrettintervju i 2000 sier Grinde, «psykologlovens mor», at interesse for forebyggende arbeid – typisk for kommunepsykologen – bidro til å få på plass loven. Hun gir spesialnummer fra 1977 æren for utvikling av spesialiseringen.

I 2002 skriver Grinde at kommunepsykologien ligner individrettet arbeid av kliniske psykologer. Senere konkretiserer Jens Jensenius problemet, som kommunepsykolog i Vadsø, og skriver om gnisninger mellom rammene til kommunepsykologen og samfunnspsykologiens idealer.

2010-tallet

I 2012 beskriver Arne Holte ti prinsipper for forebygging av psykiske lidelser. I 2013 utgis temanummer samfunnspsykologi, som ser på velkjente problemstillinger som mangelfull utdanning og kommuneleger som jobber klinisk og individrettet. Schjødt og Skutle hevder samfunnspsykologien i Norge har blitt en etablert del av systemet, i motsetning til den internasjonale som er systemkritisk.

Senere publiseres en studie som viser at kommunepsykologer stort sett behandler enkeltindivider.

2020-tallet

Anne Kristin Imenes (Foto:
Gyldendal)

Norsk forening for allmennpsykologi stiftes. Allmennpsykologi er anvendelsen av psykologens kunnskap og kompetanse i primærhelsetjenesten i møte med fysiske -, sosiale -, og psykiske helseproblemer som oppstår hos pasienter og familier gjennom livsløpet. Initiativtakere er Anne-Kristin Imenes, Marte Sandbukt Pettersen og Anders Skuterud.

Siri Helland og kollegaer får Bjørn Christiansens minnepris 2022 for artikkelen «Psykologer i kommunen: En kartlegging av tjenester for barn og unge med psykiske vansker». Resultatene angir at kommunepsykologer gjør spesialisthelsetjenestearbeid og bruker mest tid på individrettede tiltak. Samtidig finner Helland at psykologene jobber mer systemrettet enn tidligere studier har vist.

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 60, nummer 10, 2023, side 616-617

TEKST

Redaksjonen